

ONDERZOEKSSCHOOL AAN HET WOORD SAMEN ONDERZOEKEN

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is onderzoek onmisbaar. Destijds zijn daarom de academische opleidingsscholen opgericht. In het voorjaar van 2022 was het tijd voor vernieuwing: met het profiel Samen Onderzoeken: profilering van onderzoeksscholen, vastgesteld door penvoerders van de samenwerkingsverbanden van Hogeschool KPZ, werd de academische opleidingsschool de onderzoeksschool. 'Good practices' kunnen andere scholen inspireren en ondersteunen. Daarom wordt in dit artikel een onderzoeksschool uitgelicht, namelijk: De Linderte.

De Linderte is al vanaf het begin van Samen Opleiden een academische opleidingsschool (AOS) en houdt zich sinds die tijd bezig met het doen van onderzoek. Nu De Linderte onderzoeksschool is, heeft de school een voortrekkersrol in het netwerk van Samen Onderzoeken. Een mooi voorbeeld van een 'goodpractice' school die andere scholen kan inspireren en ondersteunen als het gaat om de onderzoekscultuur en het onderzoekend vermogen in het netwerk. We spraken met schoolleider Han van Rhee en onderzoekscoördinatoren Marian Koggel en Esmey Reimert.

In de beginjaren heeft De Linderte thema's onderzocht zoals woordenschat, begrijpen lezen en begrijpend luisteren. Daarna was er aandacht voor eigenaarschap en gesprekstechnieken van leraren. Dit jaar onderzoeken ze hoe het zelfregulerend vermogen van kinderen bevorderd kan worden, zodat leerlingen meer inzicht krijgen in hun eigen leerproces. 'Het onderzoeksthema staat beschreven in het schoolplan. Vanuit het schoolplan beschrijven we een onderzoeksagenda. Dat klinkt groots, maar het gaat erom dat we goed kunnen onderbouwen waarom we juist dit onderwerp kiezen. Het onderzoek moet altijd iets opleveren voor de kinderen. De kwaliteit van het onderwijs moet erdoor versterkt worden.'

De onderzoeksgroep bestaat uit twee daartoe opgeleide onderzoekscoördinatoren, de wpo-student, de instituutsonderzoeksbegeleider (job'er) van Hogeschool KPZ en de directeur. Soms wordt er een collega ingevlogen met expertise op het onderzoeksthema. De onderzoeksgroep, die ongeveer één keer per maand bij elkaar komt, is een soort denktank voor de student. De onderzoekscoördinator wordt gefaciliteerd om elke week met de wpo'er samen te gaan zitten voor diens onderzoek. De student ontvangt afwisselend feedback van elk van de leden van de onderzoeksgroep in verschillende fasen van het onderzoek. Ook kinderen, collega's en ouders worden betrokken bij het onderzoek door de onderzoeksgroep, bijvoorbeeld door middel van interviews, vragenlijsten of gesprekken. Zo levert iedereen een bijdrage. 'We doen het samen!'

Naast de onderzoeksgroep heeft De Linderte een expertteam dat parallel aan het onderzoek op een onderzoeksmatige manier bezig is met een ander schoolontwikkelvraagstuk. Deze groep bestaat uit masteropgeleide collega's en oud-wpo-studenten die naast hun onderwijsgevende taken ook uitdagingen zien in het onderwijskundig proces op schoolniveau. Er is duidelijk sprake van een onderzoekscultuur binnen het team! 'Het onderzoekend vermogen zit na ruim 15 jaar in ons DNA.'

De Linderte heeft veel ervaring met onderzoeksmatig, cyclisch en systematisch werken. Hierdoor waren zij in staat om in zeer korte tijd een VierKeerWijzer-school te worden. Dit geeft hun handvaten om de onderzoekende houding van collega's en leerlingen te versterken. Met VierKeerWijzer gaan leerlingen met leervragen, behorend bij een bepaald thema, aan de slag. De leerlingen gaan vanuit een onderzoekende houding op zoek naar een antwoorden gebruik makend van hun eigen talenten. Dit doen ze samenwerkend en groepsoverstijgend. Ouders worden niet vergeten; zij worden benaderd om iets te komen vertellen over hun eigen vak, beroep of ervaringen. 'We halen de wereld in de school en zoeken de wereld op buiten de school.'

Op De Linderte wordt 'evidence-informed' gewerkt. Dat wil zeggen dat keuzes gebaseerd zijn op (wetenschappelijke) bronnen. Eerst wordt gekeken wat in de literatuur al bekend is over een bepaald onderwerp. Daarna is de vraag: wat willen wij nu precies weten? 'We doen nooit 'zomaar wat'. Vervolgens maakt de onderzoeksgroep een ontwerp en test dit ongeveer zes weken uit. Voor de start doen deze leraren een beginmeting en aan het einde een eindmeting. In de tussentijd wordt er gemonitord om te kijken of het ontwerp tussendoor nog aangepast moet worden.

De directeur en de onderzoekscoördinatoren zijn het sterk met elkaar eens: collega's zijn nieuwsgierig en durven kritisch te zijn op een positieve manier. Zo werken zij samen aan onderwijsverbetering: 'Deze kritische houding willen we ook stimuleren bij onze kinderen, waarbij ook hun eigenaarschap vergroot wordt.' Daarnaast voelt ieder lid van de onderzoeksgroep zich verantwoordelijk voor het onderzoek en is betrokken bij de student. De directeur is ook onderdeel van de onderzoeksgroep, waardoor er korte lijnen zijn in de school. De Linderte heeft contact met andere (onderzoeken)scholen, Hogeschool KPZ en netwerken om hun kennis up-to-date te houden en uit te wisselen.

SAMEN ONDERZOEKEN

Samen onderzoeken heeft als ambitie om door middel van onderzoek een bijdrage te leveren aan het opleiden van professionals en het beïnvloeden, verbeteren en vernieuwen van onderwijs en de beroepspraktijk. De Academische Opleidingsscholen worden daarmee doorontwikkeld tot onderzoeksscholen waarbij onderzoek gedragen wordt door het hele team en plaatsvindt in samenwerking met partners en Hogeschool KPZ. Op onderzoeksscholen wordt systematisch gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs voor leerlingen en het opleiden van (aanstaande) leraren door gezamenlijk te werken aan het versterken van hun onderzoekend vermogen en aan de onderzoekscultuur van de school. Onderwijsprofessionals (directueren, leraren, studenten, pedagogisch professionals etc.) met een sterk onderzoekend vermogen kunnen onderzoek doen en gebruiken om hun eigen beroepspraktijk te versterken. Een onderzoekscultuur is daarvoor voorwaardelijk.

De Linderte is een mooi voorbeeld van een academische opleidingsschool die zich op eigen kracht heeft ontwikkeld tot wat we een onderzoeksschool noemen: een groot gedeelte van het team houdt zich bezig met het doen van onderzoek, werkt systematisch en 'evidence-informed' aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

MEER WETEN ?

- Wil je meer weten over het onderzoek dat De Linderte de afgelopen jaren heeft gedaan? Kijk dan op www.delinderte.nl/ons-onderwijs-en-innovatie/
- Voor het profiel Samen Onderzoeken: profilering onderzoeksscholen mail naar Marieke Pillen (m.pillen@kpz.nl) of Shirine Bousaid (s.bousaid@kpz.nl).
- Ben je als onderzoeksschool geïnteresseerd in Samen Onderzoeken of wil je onderzoeksschool worden? Neem dan contact op met Edith ten Berge (e.tenberge@kpz.nl)
- Wil je onderzoekscoördinator worden of ben je geïnteresseerd in het doen en gebruiken van onderzoek ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs? Ieder jaar start er een professionaliseringstraject en in netwerkbijeenkomsten voor ervaren onderzoekscoördinatoren worden de nieuwste inzichten op het gebied van onderzoek gedeeld. Voor meer informatie kun je terecht bij Marieke Pillen (m.pillen@kpz.nl)

OVER DE AUTEURS

Shirine Bousaid is junior docent-onderzoeker bij het Kennis- en Innovatiecentrum van Hogeschool KPZ. Daarnaast is ze als instituutsonderzoeksbegeleider verbonden aan twee onderzoeksscholen.

Marieke Pillen is programmaleider Professionele Identiteit bij het Kennis- en Innovatiecentrum van Hogeschool KPZ. Zij is betrokken bij het profiel Samen Onderzoeken en als instituutsonderzoeksbegeleider verbonden aan een onderzoeksschool.